

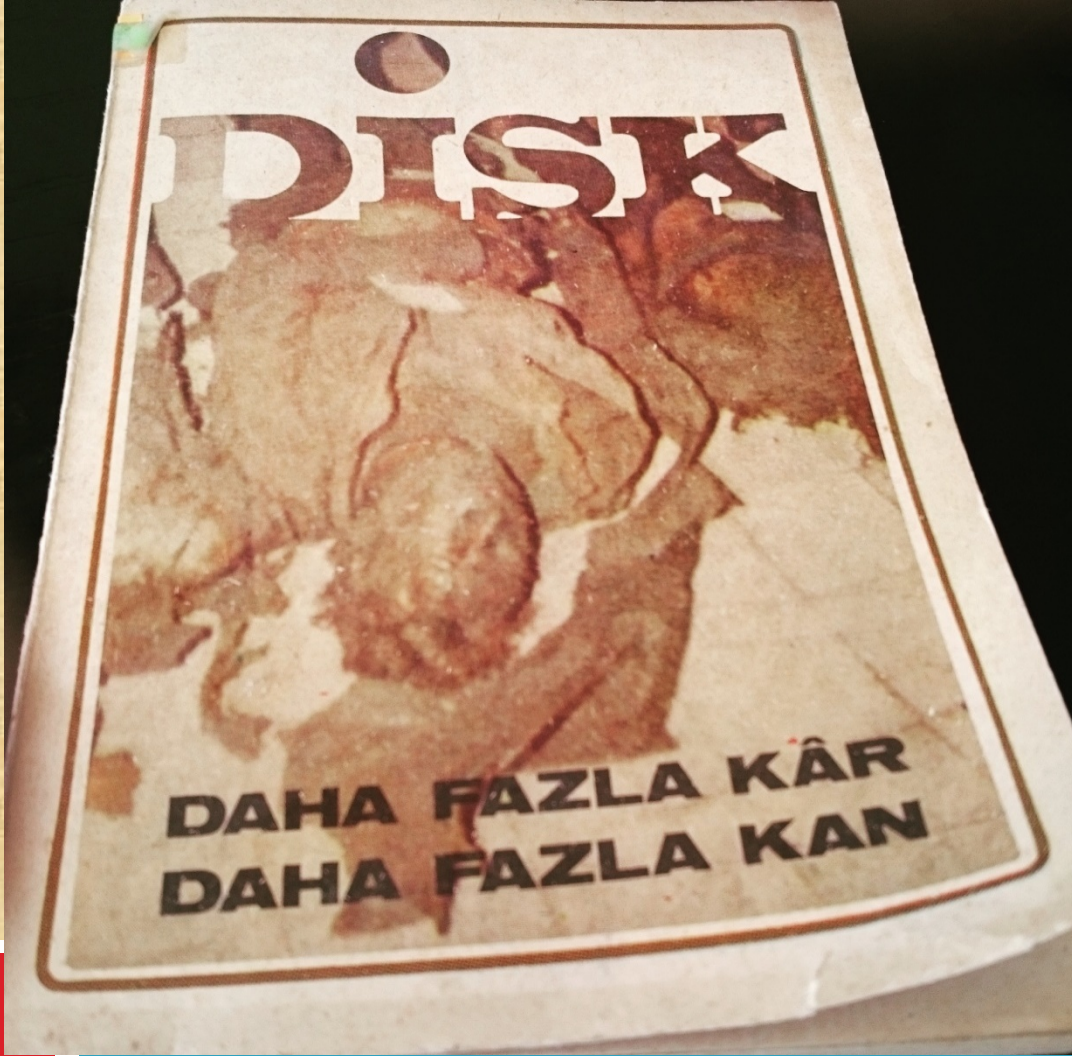
GÜVENCESİZLİK KISKANCINDA İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ

DISK EĞİTİM, İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ DAİRESİ

Neden
ölüyoruz

DISK- 1979
Temel Eğitim
Seminerleri

Yıl	İşkazası	Meslek Hastalığı	Sürekli İşgöremezlik	Ölüm
1974	166.551	22	591	332
1975	182.641	309	2833	1067
1976	197.014	683	3405	1213
1977	201.868	392	3384	1400
1978	195.665	652	3250	1223
TOPLAM	943.739	2058	13463	5235

SSK istatistiklerine göre 1946 yılından bu yana geçen 33 yılında içinde ise 2.936.306 işkazası olmuş, 68.876 sigortalı işçi sakat kalmış, 20.584 sigortalı işçi ölmüştür.

Sanayideki 30 yıllık **iç savaşın** ortaya çıkardığı korkunç tablodur.

Yukardaki rakamlar SSK'na yansıyan ve kayıtlara geçen b işkazalarına ve belli meslek hastalıklarına ilişkindir. SSK'nun iş sağlığına ilişkin istatistikleri gerçekleri yansıtmamaktadır. Meslek hastalıklarının önemli bir bölümüne bu istatistiklerde verilmemektedir. Ya sigortasız işçilere ait gerçekler? Türkiye henüz yaklaşık 2 milyon işçi sigortalı olabilmıştır, yani kabancak 10 çalışandan biri. Kısacası yukardaki rakamlar çalışanların yaklaşık onda birine ait eksik rakamlardır. Ta işçilerine, orman işçilerine, sigortasız çalıştırılanlara, küçük işletmelerdeki işçilere, çocuk işçilere ilişkin işkazası ve meslek hastalıkları yukardakilere dahil değildir.

İşçi sağlığına ilişkin varolan diğer istatistikler de gerçeği yansıtmamaktadır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği sorununun azından yüz yıldır ele alındığı gelişmiş bir sanayi ülkesi İngiltere'de bile istatistikler tüm işkazalarının ve belli meslek hastalıklarının ancak % 60'ını yansıtabilmektedir.

Çalışanların tümüne ilişkin gerçekleri ortaya çıkarabilen Türkiye'de işkazalarının ve meslek hastalıklarının ortaya çıkartabildiği tablo daha korkutucu bir biçimde gözler önüne serilecektir.

Bugün de sendikaların büyük bir çoğunluğu işçi sağlığı ve iş güvenliği sorunu ile ilgilenmemektedirler. Bu sendikalar ve iş zamlarının işkazası ve meslek hastalıklarının artması bahasına elde edildiğini ya görmemekte ya da görmemezlikten gelmektedirler. İşkazaları ve meslek hastalıklarının nedenlerine inmeden sonuçları ile uğraşmaktadırlar. İşçilerin hoşuna gidecek şekilde meslek hastalıklarına karşı işverenlerden yoğun ya da ayrı bir şekilde ya da meslek hastalıklarından doğan haklarını elde etmektedirler. İşkazaları bazen sorunu mahkemelere aktarip sözde işçiler için mücadele etmektedirler.

Sınıf uzlaşmacılığı ile sınıf ve kitle sendikacılığı arasındaki yol aynı 1967 yılında DISK'in kurulmasıyla noktalanmıştır. Devrimci sendikalar daha kısa çalışma süresi, daha sağlıklı çalışma koşulları için yoğun mücadele vermişlerdir, bugün de vermektedirler.

Bilimsel-teknik gelişmeler bugün sendikaları bu konuda daha yoğun ve daha bilimsel bir mücadele vermeye zorlamaktadır. Sendikalar çalışma koşullarıyla, iş yöntemleriyle, daha da yakından ilgilenmek, akitılan kanları durdurmak zorundadırlar.

Bu konuda devrimci sendikalar olarak daha sonuç alıcı bir mücadele vermek ve sorunun sonuçları yerine nedenleriyle mücadele etmek zorundayız.

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ SORUNU GERÇEK ANLAMDA ANCAK SOSYALİST DÜZENDE ÇÖZÜMLENECEKTİR

İşçi sağlığı ve iş güvenliği sorunu ülkenin diğer sorunlarından ayrı ele alınamaz. İşçi sağlığı ve iş güvenliği sorunu siyasi bir sorundur, bir düzen sorunudur.

Kitapçığın başında aktardığımız UÇÖ'nün işçi sağlığına ilişkin amacı kapitalist toplumda gerçekleşemez. İçinde yaşadığımız

-
- **TEMEL ALANLARA BAKMAK ;**
 - **SERMAYE BİRİKİM MODELİ**
 - **İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ**
 - **SENDİKAL ÖRGÜTLENME**

NEDEN Mİ ÖLÜYORUZ?

Yıllara göre iş kazalarında ölüm

- ❑ 2002 - 872 işçi öldü
- ❑ 2009 - 1171
- ❑ 2014 - 1600
- ❑ 2017 - 2006
- ❑ 2018 - 1923
- ❑ 2020 - 2427
- ❑ 2021 - 2170

Yıllara göre dolar milyarderleri

- ❑ 2003- 3
- ❑ 2017 – 40

Dünyada 4 kat arttı
Türkiye’de 14 kat!

Neden ölüyoruz!

**‘Hadi
Hadi’
Cinayet
Düzeni**

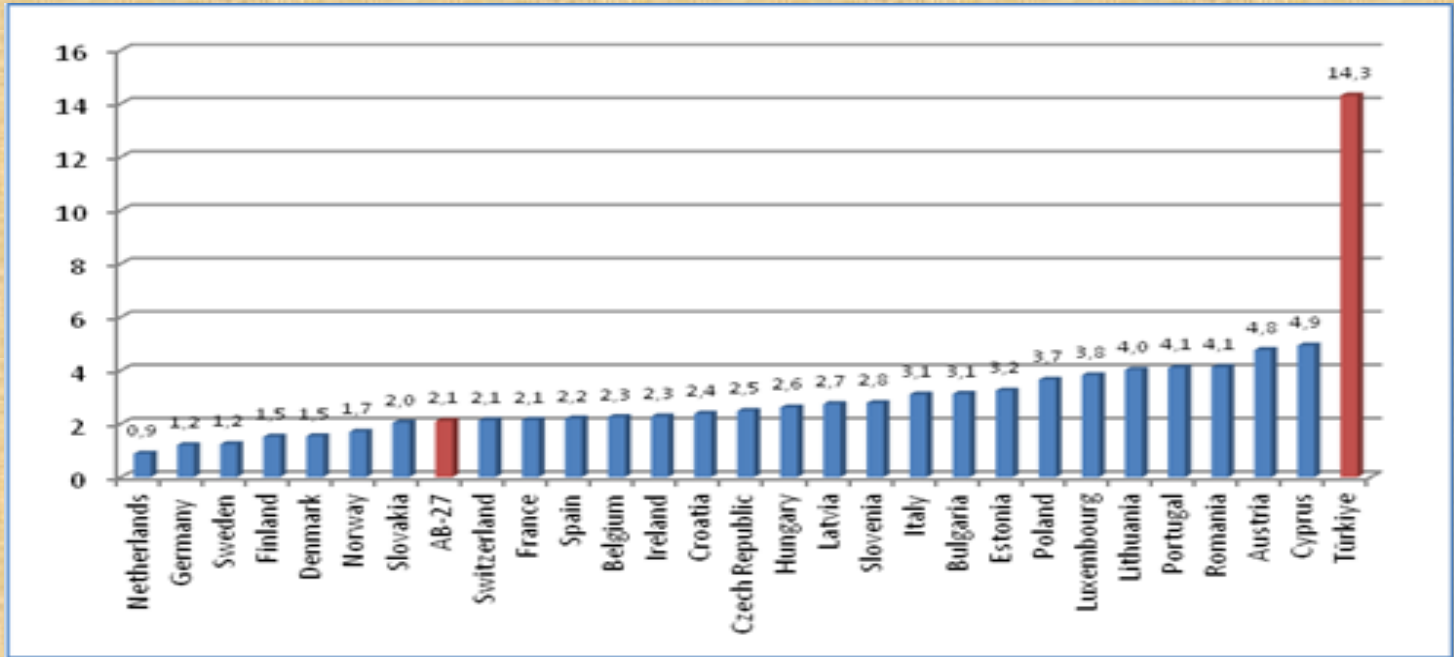
Neden ölüyoruz!

ülkede sermaye birikim rejimi artık taşeron ve güvencesizlik üzerinde yükselmektedir.

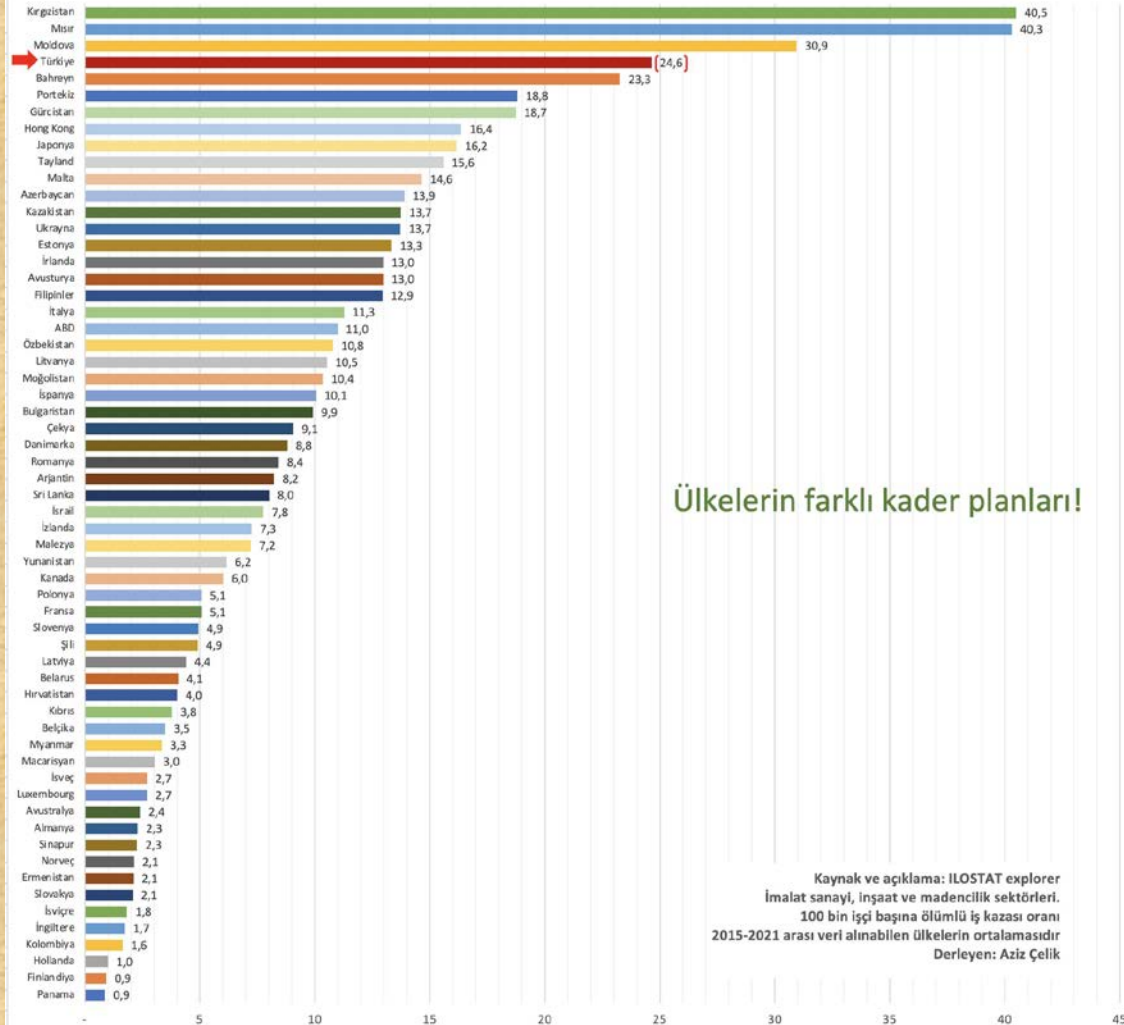
Sermayenin ve devletin temel tercihi olarak karşımıza çıkan bu birikim rejimi, sendikal hakların genişletilmesi, işçi sağlığı ve iş güvenliğinde kamusal bir anlayışın yerleştirilmesi, kıdem tazminatı hakkının korunması, asgari ücretin yaşamın gereklerine uygun düzeye çıkarılması, çalışma ortam ve koşullarının insana yakışır biçimde düzenlemesini, güvenceli çalışmayı reddeden bir rejimdir.

AB ÜLKELERİNDE İSTİHDAM EDİLEN 100 BİN KİŞİ BAŞINA ÖLÜMLÜ İŞ KAZASI ORANI (%)

2010
EURO
STAT
VERİL
ERİ

İmalat Sanayi, İnşaat ve Madencilikte 100 Bin İşçi Başına İş Kazası Ölüm Oranları (2015-2021 Ortalama)

Ülkelerin farklı kader planları!

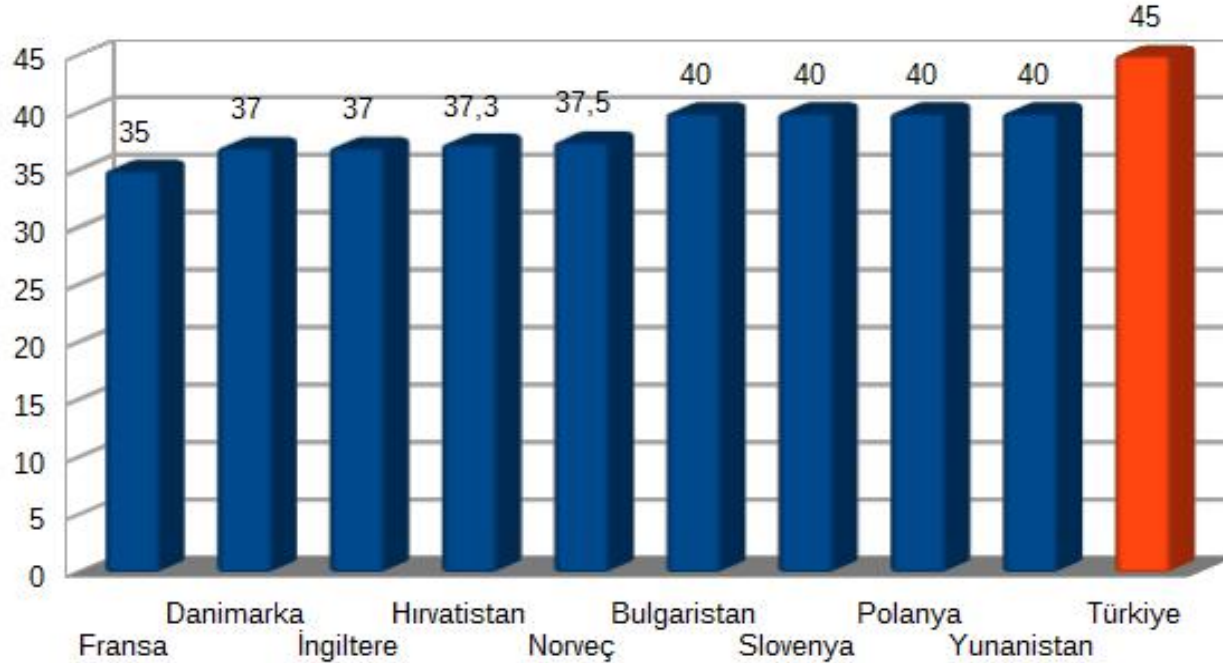
Kaynak ve açıklama: ILOSTAT explorer
İmalat sanayi, inşaat ve madencilik sektörleri.
100 bin işçi başına ölümlü iş kazası oranı
2015-2021 arası veri alınabilen ülkelerin ortalamasıdır
Derleyen: Aziz Çelik

Tablo: Avrupa ABD ve Türkiye’de Madencilikte 100 Bin İşçi Başına Ölüm (ILO)

Ülke	Yıl	Oran (100 binde)
Almanya	2015	2,1
İngiltere	2015	2,2
Norveç	2015	3,0
Yunanistan	2016	14,8
İspanya	2020	18,6
ABD	2018	18,6
Bulgaristan	2020	15.7
Türkiye	2018	37,0
Türkiye	2021	43,4
Türkiye	2015	52,3

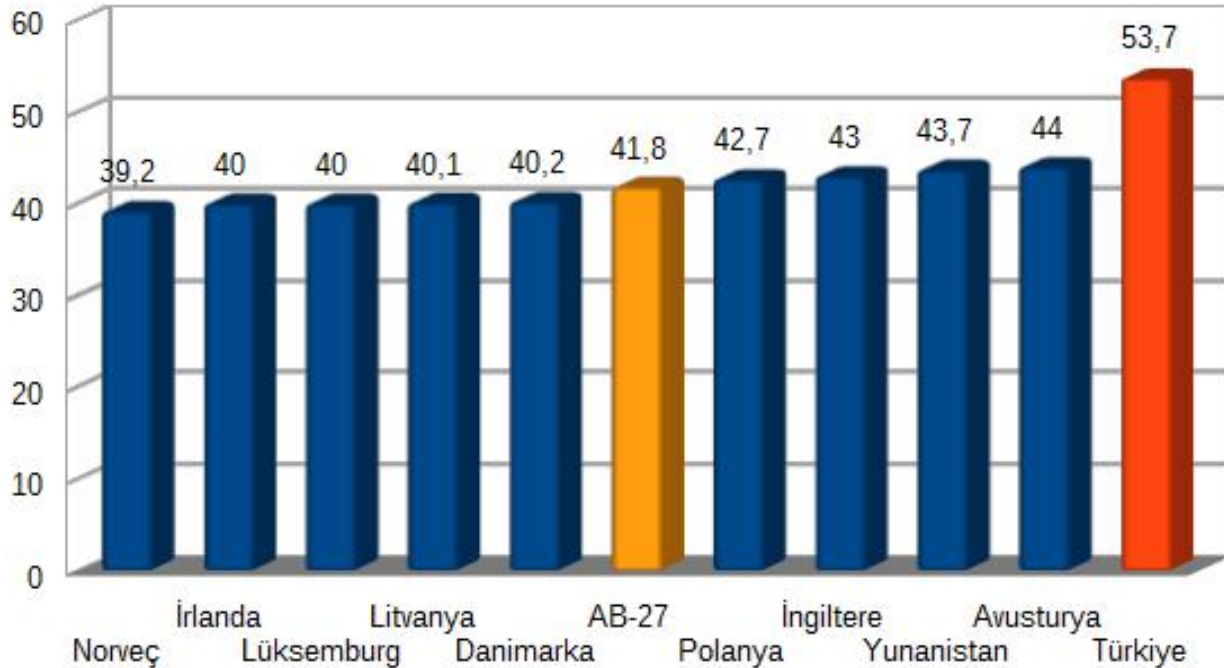
Kaynak: ILOStat explorer (En son veri elde edilen yıllara göre)

Türkiye’de Resmi Çalışma Süreleri (AB ülkeleri ile karşılaştırma)

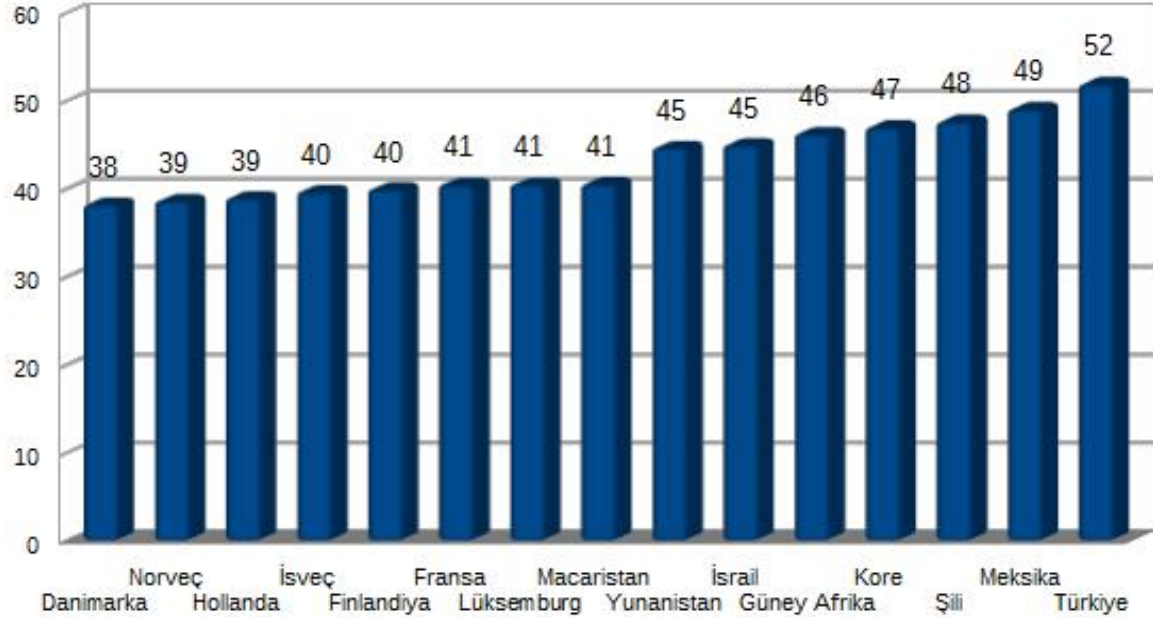
AB ülkeleri ve Türkiye’de fiili çalışma süreleri

Türkiyeli
bir işçi
Avrupalı
bir işçiye
göre
ortalamada
12 saat
fazla
çalışıyor!

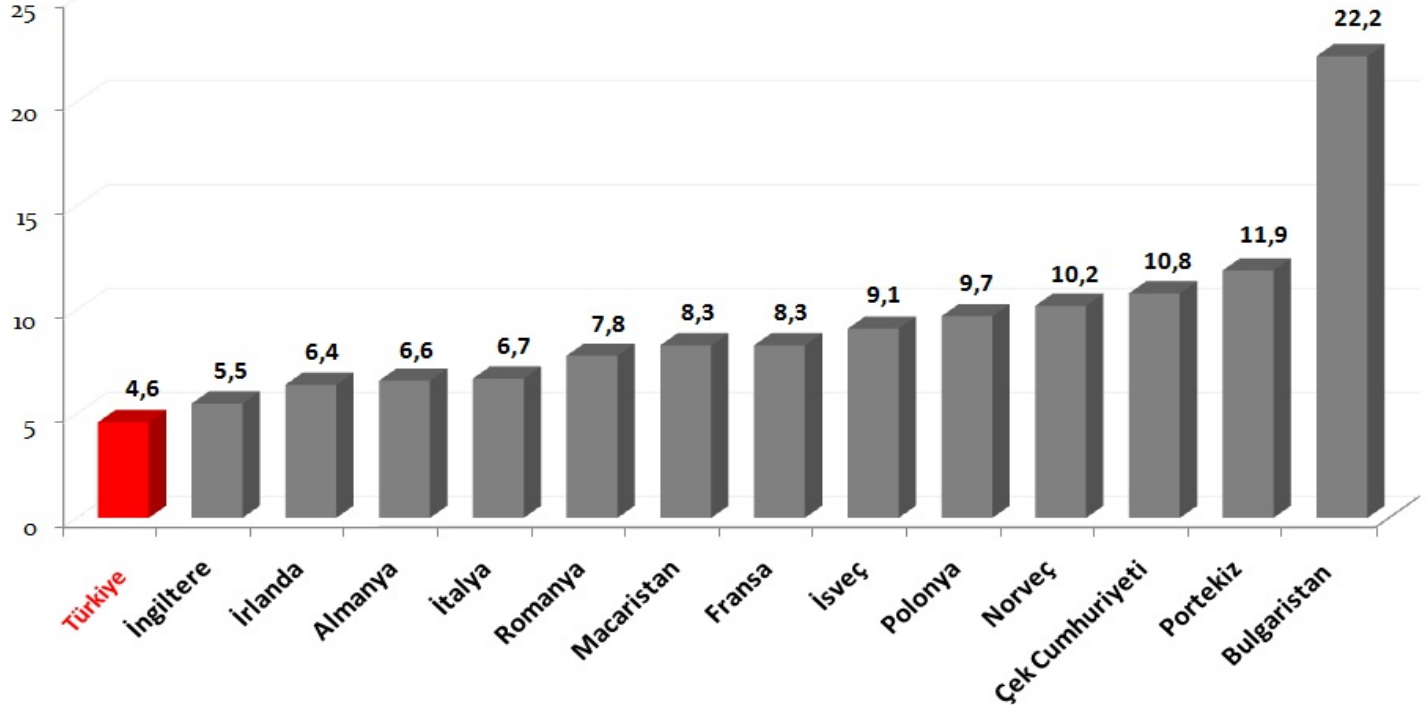
OECD ÜLKELERİNDE FİİLİ ÇALIŞMA SÜRELERİ

Rakamlar farklı yıllara ait olduğu için bir önceki grafiğe göre farklı sonuçlar vermektedir.

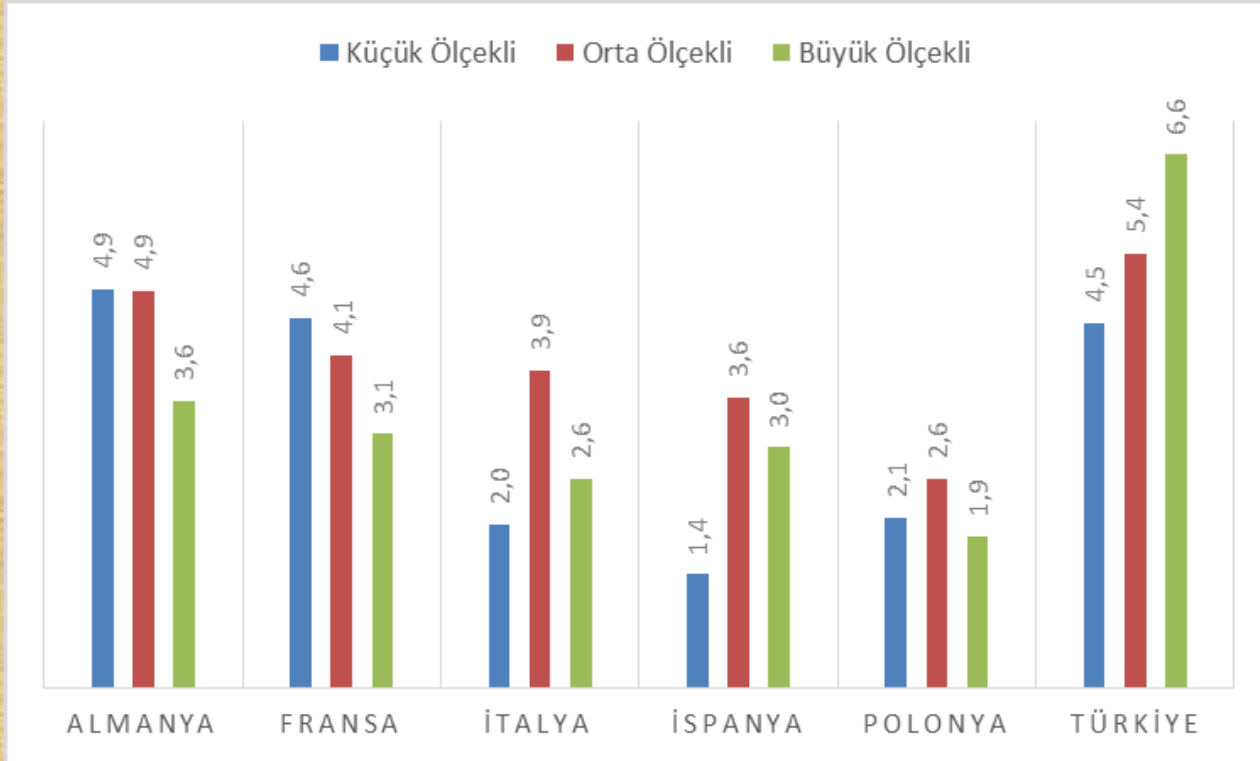

AB ÜLKELERİNDE HASTALIK İZİNLERİ

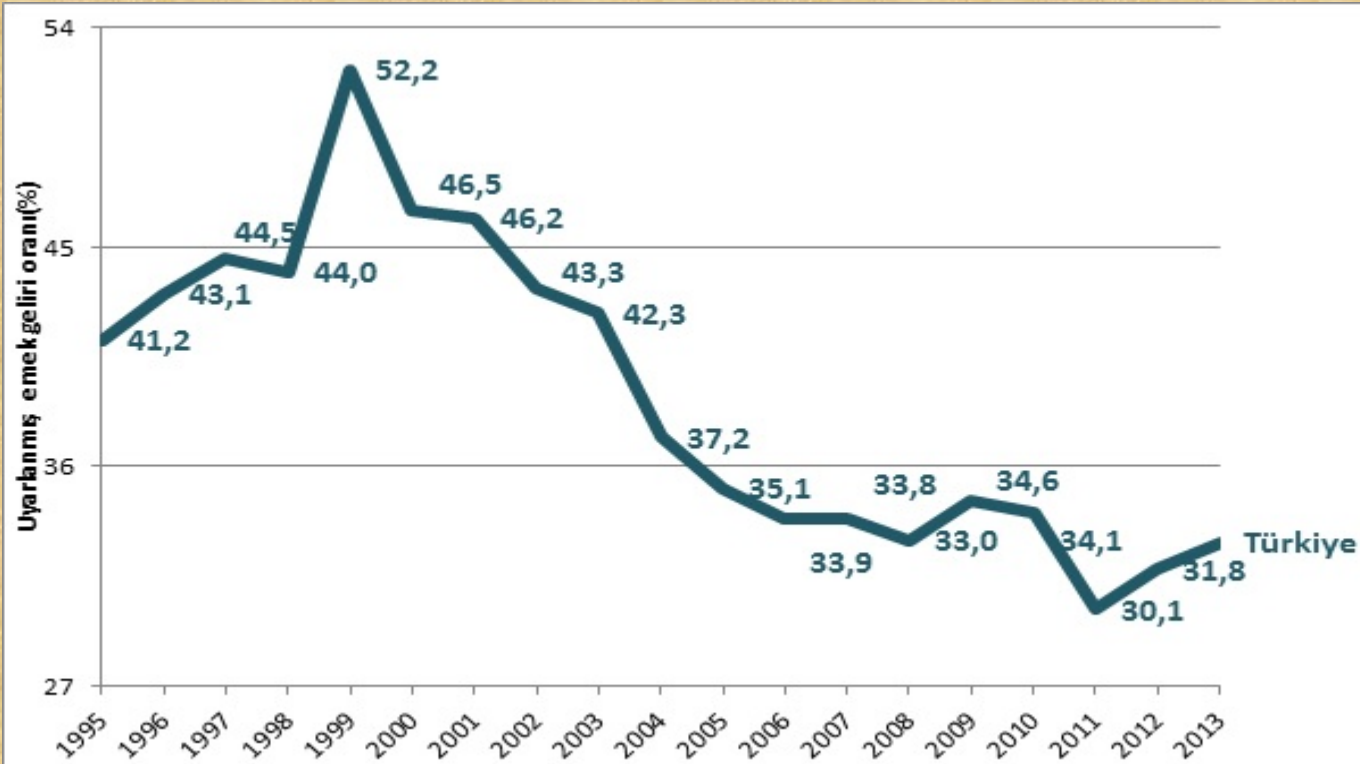
Yıllık
ortalama
hastalık izni
süresi

SEÇİLMİŞ ÜLKELER GÖRE KAR ORANLARI (2007-2012 ORTALAMA)

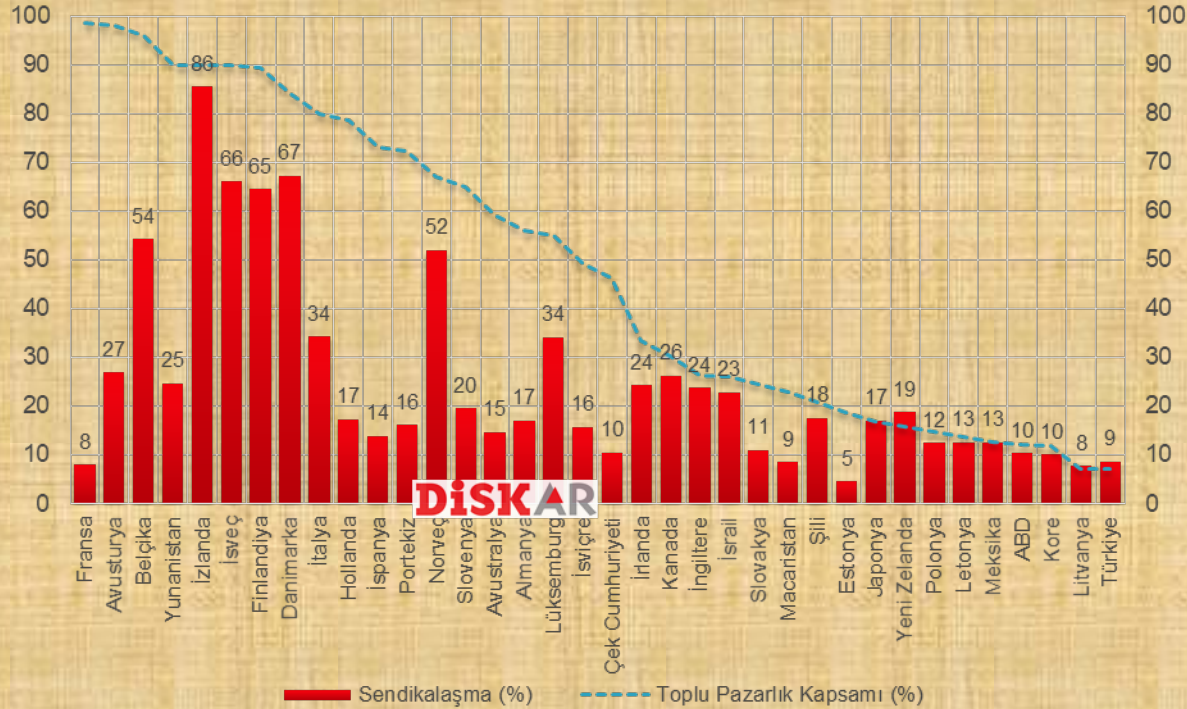

TÜRKİYE'DE EMEĞİN MİLLİ GELİRDEN ALDIĞI PAY (%)

- 2020 2. eyrekte emeğın payı yüzde 37 iken 2022 2. eyrekte yüzde 25,4'e düştü.
- Sermaye payı 2020-2022 arasında yüzde 42,8'den yüzde 54'e çıktı.
- 2022 2. eyrekte cari fiyatlarla sermaye gelirleri yüzde 134,7 büyürken emeğın geliri yüzde 66,4 arttı.
- Sermaye ortama büyümeden daha hızlı büyürken, emek ortalama büyümenin çok altında kaldı.
- Türkiye büyüyor ancak asıl üretici g olan işçilerin büyümeden aldığı pay azalıyor!
- Sermaye gelirleri 2 yılda emeğın 2 katı kadar arttı.
- 2 yıl içinde emeğın pastadaki payı 11,6 puan azaldı.
- Covid-19, yüksek enflasyon ve ekonomik kriz bölüřüm iliřkilerini kötüleřtirdi.
- Pandemi ve yüksek enflasyon emeğın payını keskin biçimde düşürürken bölüşüm ilişkilerinin daha da kötüleşmesine yol açtı. Yüzde 25,4'lk emek payı son 20 yılın en düşük düzeyi anlamına geliyor.

TÜRKİYE EN KÖTÜ SENDİKALAŞMA ORANI VE DÜŞÜK TİS KAPSAMI İLE OECD SONUNCUSU

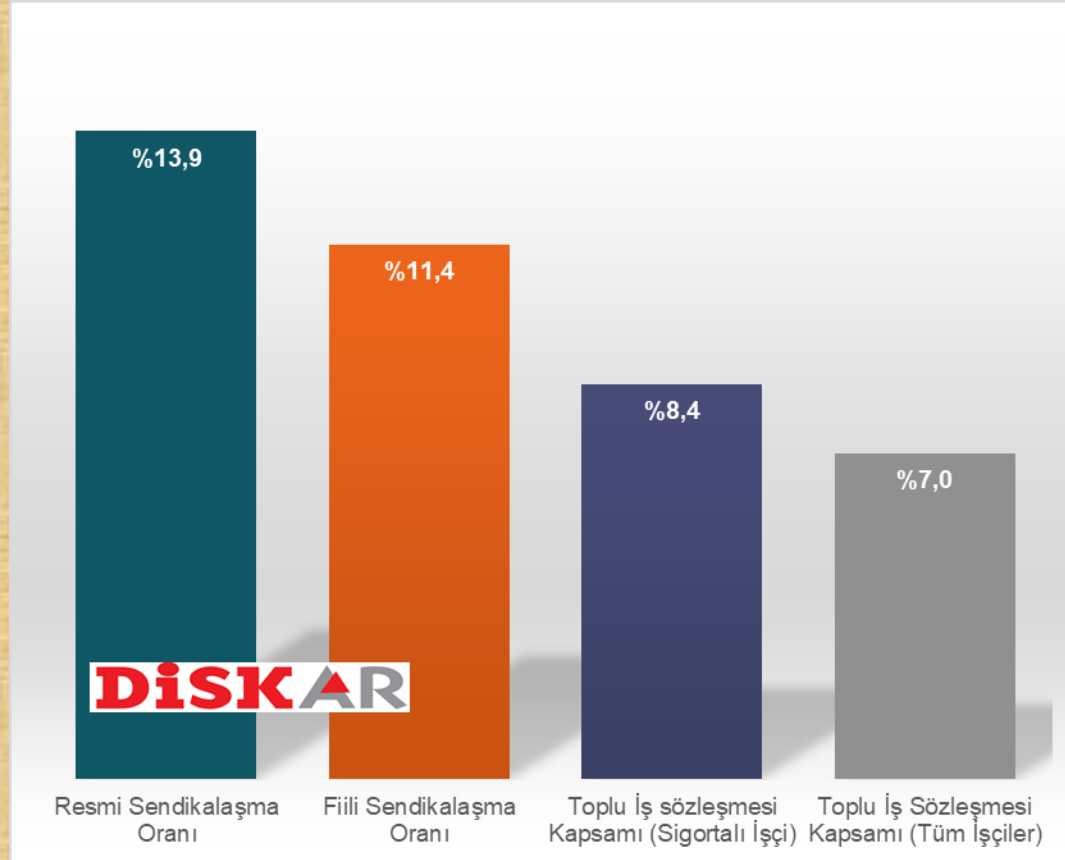

Şubat 2019

Tablo 2: İşçilerin Fiili Sendikalaşma Oranları (Toplu İş Sözleşmesi Kapsamındaki İşçi)1988-2012

Yıl	Toplam İşçi Sayısı (Bin)	TİS Kapsamı (Bin)	Fiili Sendikalaşma Oranı (TİS Kapsamındaki İşçi) (Yüzde)
1988	5.918	1.590	26,9
1989	5.760	1.544	26,8
1990	5.921	1.433	24,2
1991	6.001	1.516	25,3
1992	6.353	1.427	22,5
1993	6.380	1.546	24,2
1994	6.766	1.418	21,0
1995	7.089	1.257	17,7
1996	7.616	1.289	16,9
1997	8.000	1.176	14,7
1998	8.151	1.171	14,4
1999	8.309	1.203	14,5
2000	8.765	1.049	12,0
2001	8.435	1.016	12,0
2002	8.890	1.034	11,6
2003	8.958	934	10,4
2004	8.932	993	11,1
2005	9.570	899	9,4
2006	10.067	923	9,2
2007	10.480	842	8,0
2008	10.901	811	7,4
2009	10.703	769	7,2
2010	11.546	786	6,8
2011	12.571	843	6,7
2012	13.205	787	6,0

Türkiye’de Sendikalaşma ve Toplu İş Sözleşmesi Kapsama Oranı (Ocak 2019)

2005 yılında Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi kurulması sürecinde Çalışma ve Sosyal güvenlik Bakanlığı,

İş Sağlığı ve güvenliği Genel müdürlüğü Sistem Değerlendirmesi Taslağında gösterildiği üzere ; sistemin temel 28 göstergesinden 17 si fonksiyonsuz durumdadır.

Bu nedenle ülkemizde işçi sağlığı ve iş güvenliği sistemi işlemez durumdadır.

Sistemin çökmüşlüğünü bize gösteren işlemez parametrelere baktığımızda:

- İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemlerinin Gelişkinliğinin yokluğu**
- Ortam Ölçümlerinin nerdeyse yok denecek düzeyde olması**
- İş Yeri Hekimliği ve İş Güvenliği Hizmetlerinin Yokluğu ya da Yetersizliği**
- Danışmanlık ve Eğitim Hizmetlerinin yokluğu ya da Yetersizliği**
- Meslek Hastalıkları Tanı Sisteminin Yokluğu ve Meslek Hastalıkları Hastanelerinin Yetersizliği**
- Mevzuat yapısının dağınıklığı**
- Veri Toplama, Denetim ve Yaptırımların İstenilen Mevzuat Düzenlemelerinin Yokluğu**

155 Sayılı ILO Sözleşmesinin TBMM' de kabulünden sonra(2004)

6331 sayılı İş Sağlığı ve güvenliği Yasası 8 yıl sonra (2012 Haziran) sosyal tarafların mutabakatı olmadan çıkarılmıştır.

2004-2012 dönemine bakıldığında her yıl ortalama 1316 çalışan yaşamını yitirmiştir.

2004-2014 yılları arası ise bu ortalama, 1377 sayısına ulaşmıştır.

155 ve 161 sayılı ILO sözleşmelerinin 2004 yılında kabulünden

2012 yılında 6331 sayılı İSG yasasının kabul edilmesine kadar geçen sürede

iş kazası sayısı her yıl ortalama 75.000 civarındadır.

Ama bu veriler TÜİK verileriyle örtüşmemektedir. 10 katı bir fark oluşmaktadır.

Meslek hastalıkları tanısı koyma ise yıllık ortalama 400 civarında seyretmektedir.

Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi 2005 yılında oluşturulmuştur.

Fakat sosyal taraflar açısından dengeli bir temsiliyeti oluşturamamıştır.

Yılda 2 kez toplanan Konsey, işlevi açısından yetersizdir.

Şimdi ise CB bünyesine geçmiş ve 2 yıldır toplanmadığı gibi, bir tür çalışma meclisine dönüştürülmüş durumdadır.

Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyinde kabul edilen 2006-2008 ve 2009-2013 Ulusal Eylem Planlarına göre;

-ILO ve AB normlarına uygun bir yasa çıkarılamamıştır.

2012 Haziranında kabul edilmiş olan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği yasası sosyal tarafların mutabakatını sağlamadan çıkarılmıştır.

Yasa kamusal bir İSG alanını yaratmaktan çok uzak olduğu gibi, işverenlerin ve piyasa aktörlerinin beklentilerine uygun çıkarılmıştır.

Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyinde kabul edilen 2006-2008 , 2009-2013 ve 2014-2018 Ulusal Eylem Planlarındaki hedeflere ulaşılamamıştır.

Örneğin, her iki ulusal Eylem Planında öngörülen iş kazalarının %20 azaltılması ve meslek hastalıkları tanısını % 500 geliştirilmesi hedefi geliştirilememiştir. İstatistiklere bakıldığında bu durum açıkça görülmektedir.

Ayrıca 19 Aralık 2014 tarihinde kabul edilen 2014-2018 Politika ve Eylem Planı Belgesi, diğer belgelerin tekrarı niteliğinde olup, 10 yılda yasanın kabul edilmesinden başka hiç bir hedefin gerçekleşmediğinin bir göstergesi durumundadır.

2019-2023 eylem planı hazırlanıyor..

ILO müfettiş başına düşen aktif çalışan işçi sayıları konusunda řu oranları yeterli görmektedir: sanayileşmiş ülkelerde 10.000, sanayileşmekte olan ülkelerde 15.000 geçiş ekonomilerinde 20.000 ve azgelişmiş ekonomilerde 40.000.

Bu oran bizde müfettiş başına 17.000 aktif çalışana denk gelmektedir.

Denetimler ve yaptırımlar caydırıcı olmaktan uzaktır.

Çalışma Bakanlığı pandemi sürecinde işlevsiz hale gelmiş , çalışma ilişkileriyle hiç ilgisi olmayan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına devreye girmiştir. Kendisine bağlı TSE nin ürettiği “covid-19 Hijyen, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kılavuzu’ ve bu çerçevede parayla alınan Güvenli Üretim Belgesi , covid-19 ile mücadele ediliyor görüntüsü altında pazarlanmış , bütün sömürü ve kötülükler gizlenmeye çalışılmıştır.

Sonuçta;

Bir yandan piyasaya açılan bir İSG yapılanması, diğer yandan örgütlenmeleri ve anti-demokratik olarak engellenen sendikaların elinin kolunun bağlanması, meslek oda ve birliklerinin piyasanın aktörleri haline getirilmesine kesinlikle karşı çıkılması gerekir.

Taşeronlaşma ve güvencesiz çalışma ilişkileri devlet ve sermaye ilişkisiyle temel birikim politikası olmuştur ve piyasa temelli İSG hizmet alımı yasanın temel ruhudur.

Sermaye açısından iş sağlığı ve güvenliğinin ekonomi-politiği, rekabet ve birikime engel olmamasıdır. Ama aynı zamanda, kendisi, rekabet ve birikimin sağlanabileceği piyasa ilişkileri içinde yer almasıdır.

Kamusal bir işçi sağlığı ve iş güvenliği alanı yaratmak için bütünlüklü bir sistem gerekmektedir. bunun olması için ise; Özgür ve demokratik bir sendikal örgütlenmenin önünü açmaktan uzak 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu yeniden düzenlenmeli, özgürlükçü ve katılımcı bir demokratik düzenleme gerçekleştirilmelidir.

İş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin uygulamada denetlenebilmesinin tek yolu, sendikalar eliyle demokratik denetim sistemlerinin oluşturulmasıdır. Ancak bu şekilde yukarda oluşturulmuş mekanizmaların işletme düzeyinde etkin olması sağlanabilir.

Taşeron ve güvencesiz üretim sisteminin tamamen yasaklanması ve/veya ciddi denetim ve sınırlama getirilmesi için yine samimi,etkin bir mücadelenin toplumsal yaşamın her alanında verilmesi gerekmektedir.

Sağlık , güvenlik ve çevreyle ilgili özerk-demokratik bir kurumsal yapının sendikalar, meslek oda ve birlikleri ve üniversiteler ile oluşturulmasının politikasının yaratılması ve ısrarcı bir çabanın gösterilmesi gerekmektedir.